

Юзв'як Юлія
слухач магістерської програми
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО ХАРАКТЕРУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Посилення конкуренції на світових ринках мотивує підприємства України принципово переглянути ставлення до оптимізації процесу прийняття тактичних і стратегічних рішень з управління матеріальними ресурсами. При цьому варто зазначити, що основою формування ефективних стратегічних рішень є не лише традиційна інформація фінансового обліку, але й моніторинг зовнішніх факторів бізнес – середовища, які опосередковано, а в окремих випадках і безпосередньо впливають на діяльність підприємства. Базовим пріоритетом менеджменту сучасних підприємств є орієнтація на досягнення стратегічних цілей діяльності і забезпечення довготривалого виживання на ринку.

Облікова система підприємства повинна враховувати ці вимоги сучасності, оскільки облік є головною інформаційною базою менеджменту.

Необхідність формування облікової інформації стратегічного спрямування зумовлена теоретичним обґрунтуванням і практичним застосуванням на початку 70-х років ХХ століття концептуальних основ стратегічного менеджменту, особливістю якого, на думку К. Друрі, є «досягнення стійких конкурентних переваг» [4, с.25].

Дж. Блейк і О. Амант стверджують, що переважно стратегічні рішення характеризуються довгостроковою сутністю, значним чином впливають на всі сфери життєдіяльності підприємства і, як правило, мають зовнішню спрямованість, часто не володіючи внутрішньою складовою [1, с. 68].

Вказане твердження поділяють інші науковці (Р. Каплан, Д. Нортон), які вважають, що стратегічні пріоритети обліку були розроблені передусім для підтримки загальної конкурентної стратегії підприємства за рахунок використання інформаційної технології для більш досконалого обліку собівартості продуктів і послуг [5, с. 172].

На думку К. Друрі, основними параметрами облікового забезпечення стратегічного менеджменту доцільно вважати: 1) вихід за межі внутрішньої орієнтації традиційного обліку і отримання інформації про конкурентів; 2) встановлення залежності між стратегією підприємства і застосуванням облікових даних [4, с.871].

Бруханський Р. Ф. стверджує, що у більшості підприємств України спостерігаються певні проблеми із застосуванням основних елементів стратегічного менеджменту і відповідно системи його обліково – інформаційного забезпечення. Українці є достатньо консервативною нацією, вони не люблять і не сприймають змін. У багатьох випадках спостерігається «реакція відторгнення» будь-яких нововведень. Крім того, у багатьох бізнесменів відсутнє переконання щодо виправданості застосування елементів стратегічного управління [3, с. 269].

В умовах глобалізації світової економіки основним пріоритетом сучасних підприємств доцільно вважати забезпечення стабільності функціонування з метою довгострокового «виживання» на ринку, передбачення і попередження загроз бізнесу з метою уникнення ризику банкрутства, створення сприятливої ситуації з дотриманням потенційних параметрів успіху для гарантування перспектив розвитку підприємств. Досвід діяльності підприємств провідних країн світу пропонує у якості інструменту досягнення вказаних цілей – концепцію стратегічного менеджменту, яка потребує відповідного обліково-інформаційного супроводу.

У процесі прийняття стратегічного управлінського рішення з управління матеріальними ресурсами слід співставити власний потенціал підприємства з можливостями і загрозами зовнішнього бізнес-оточення. При цьому доцільно врахувати, що: 1) в основі стратегій є завчасно сплановані дії (реакції) підприємства на зміну зовнішньої сфери господарської діяльності з метою досягнення бажаних цілей; 2)

інформаційною базою прийняття управлінських рішень стратегічного змісту є обліково-аналітична система підприємства.

Система обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління матеріальними ресурсами сучасного підприємства повинна регламентувати мету, сутність якої полягає в кінцевому підсумку у наданні інформаційного супроводу для прийняття управлінських рішень стратегічного характеру.

Глобалізаційні трансформації світової та національних економік, фокусуючи пріоритети на подоланні аморфності бізнесу та посиленні конкурентоспроможності, зумовили об'єктивну необхідність розробки науково обґрунтованої моделі комплексного інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту, що передбачає доцільність впровадження обліково-аналітичних інновацій для генерування нових методологічних засобів обробки інформації стратегічного характеру, зокрема, розвитку управлінського обліку в напрямі забезпечення його відповідності потребам стратегічного управління з логічним уточненням теоретичних основ функціональності облікової системи тактичного й стратегічного рівнів [2, с. 9].

Оскільки стратегічний менеджмент вітчизняних підприємств використовує переважну питому вагу саме облікової інформації, при формуванні змісту і параметрів його обліково-інформаційного забезпечення доцільно застосовувати елементи законодавства України у сфері обліку, зокрема норми Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» стосовно методологічних засад формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності [6].

Базовими елементами формування інформаційного масиву для потреб стратегічного менеджменту матеріальних ресурсів доцільно вважати: 1) позиціонування конкретного підприємства у його бізнес-оточенні, яке передбачає дослідження унікальності бізнесу, конкурентних переваг та інших стратегічно важливих позицій; 2) моніторинг внутрішнього середовища підприємства, метою якого є виявлення сильних і слабких сторін діяльності; 3) моніторинг зовнішнього середовища підприємства, метою якого є виявлення фактичних і потенційних загроз і можливостей бізнесу; 4) застосування ефекту синергії, сутність якого полягає в забезпеченні інтеграції окремих елементів з метою отримання консолідованого результату вищої продуктивності.

Основними джерелами обліково-інформаційного забезпечення стратегічної системи управління матеріальними ресурсами підприємства доцільно вважати: 1) фінансовий облік і звітність; 2) управлінський облік і звітність; 3) результати моніторингу бізнес-середовища.

Пріоритетним завданням обліково-інформаційного забезпечення стратегічної системи управління матеріальними ресурсами підприємства доцільно вважати процес формування відповідного інформаційного масиву, необхідного для прийняття управлінських рішень стратегічного характеру з метою забезпечення ефективного функціонування підприємства на довготривалу перспективу.

Список використаних джерел

1. Блейк Д., Амант О. Европейский бухгалтерский учет: Справочник. Перевод с англ. В. Н. Егоров. М.: Информационно-издательский дом «Филинь», 1997. 396 с.
2. Бруханський Р. Ф. Ідентифікація специфічних функцій стратегічного управлінського обліку. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Випуск 1. С. 7-18. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.01.007>
3. Бруханський Р. Ф. Облікова інформація у забезпеченні прийняття ефективних управлінських рішень стратегічного характеру. Інноваційна економіка. 2012. № 8. С. 267-270.
4. Друри К. Управленческий и производственный учет. Учебник: Перевод. с. англ. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 1071 с.
5. Каплан Р. С., Нортон Д. П. Сбалансированная система показателей: От стратегии к действию. Перевод. с англ. 2-е изд., испр. и доп. М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. 320 с.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» в редакції від 29.10.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>